

СТРУКТУРНИЙ АНАЛІЗ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ
ХМЕЛЬНИЧЧИНИ ТА ВІННИЧЧИНИSTRUCTURAL ANALYSIS OF SUBJECTS OF ECONOMIC
ACTIVITIES OF KHMELNYCHCHINY AND VINYNSHCHINY

У статті здійснено аналіз активів державних машинобудівних підприємств Хмельниччини та Вінниччини за 2013–2018 роки, підпорядкованих Міністерству оборони України. Завдяки використанню напряму вертикального фінансового аналізу та показників абсолютного відхилення здійснено поетапний аналіз позицій, зазначених у Балансі (Звіті про фінансовий стан), тобто окремих об'єктів обліку кожного із досліджуваних суб'єктів господарювання. Використовуючи показники абсолютного відхилення, автор щорічно досліджував зміну питомої ваги кожного із показників у загальній структурі активу підприємства. Автором визначено тенденції розвитку машинобудівних підприємств у частині: зростання необоротних активів, зростання оборотних активів, зростання власного капіталу, зростання зобов'язань підприємства. Ці тенденції вказують на співвідношення показників у фінансовій звітності, встановлюючи реальний стан підприємства та визначаючи пріоритетні напрями його розвитку.

Ключові слова: відносне відхилення, абсолютне відхилення, необоротні активи, оборотні активи, власний капітал, зобов'язання підприємства.

В статті осуществлен анализ активов государственных машиностроительных

предприятий Хмельницкой и Винницкой областей за 2013–2018 годы, подчиненных Министерству обороны Украины. Благодаря использованию направления вертикального финансового анализа и показателей абсолютного отклонения осуществлен поэтапный анализ позиций, указанных в Балансе (Отчете о финансовом состоянии), то есть отдельных объектов учета каждого из исследуемых субъектов хозяйствования. Используя показатели абсолютного отклонения, автор в разрезе каждого года исследовал изменение удельного веса каждого из показателей в общей структуре актива предприятия. Автором определены тенденции развития машиностроительных предприятий в части: роста необоротных активов, роста оборотных активов, роста собственного капитала, роста обязательств предприятия. Данные тенденции указывают на соотношение показателей в финансовой отчетности, устанавливая реальное состояние предприятия и определяя приоритетные направления его развития.

Ключевые слова: относительное отклонение, абсолютное отклонение, необоротные активы, оборотные активы, собственный капитал, обязательства предприятия.

УДК 338.012

Даценко Г.В.

к.е.н., доцент, здобувач
Хмельницької національної
університет

The article analyzes the assets of state machine-building enterprises of Khmelnytsky and Vinnytsya for 2013–2018, which are subordinated to the Ministry of Defense of Ukraine (SE "Novator", state enterprise "Krasylivsky aggregate plant", state enterprise "Shepetovsky repair factory", state enterprise "Scientific and technical Mechanics complex", state enterprise "45th experimental mechanical factory", state enterprise "Vinnitsa transprlad"). Due to the use of the vertical financial analysis direction and absolute deviation rates, a parsimony analysis of the positions indicated in the Balance Sheet (Financial Statement), ie, individual accounting objects of each of the investigated entities, was performed. Using indicators of absolute deviation by the author each year, the change in the share of each indicator in the overall structure of the enterprise. The author determined the tendencies of the development of machine-building enterprises in part: the growth of non-current assets for the total amount of UAH 54813 thousand: both fixed assets and capital investments (indicating potential and actual opportunities for increasing the production potential of enterprises); 2) an increase in the value of current assets for a total amount of UAH 665205 thousand. (testifies to their current production and commercial activity). However, in the growing amount of current assets, with the exception of cash and cash equivalents, UAH 134940 thousand, there is a negative tendency towards accumulation: inventories (by UAH 310 859 thousand), inventories (by UAH 97 221 thousand), unfinished production (by 112,719 thousand UAH), finished goods (by UAH 99,133 thousand), growth of accounts receivable for products, goods, works and services (by UAH 21,4010 thousand); 3) increase of own capital (on 290016 thousand UAH); 4) There is a negative tendency to increase the liabilities of enterprises (by 398321 thousand UAH), the ratio between long-term and current liabilities is 1: 3,2. These trends indicate the ratio of indicators in the financial statements, establishing the actual state of the enterprise and determining the priority directions of its development.

Key words: relative deviation, absolute deviation, non-current assets, current assets, equity, liabilities of the enterprise.

Постановка проблеми. Стійкість фінансового стану та ефективність діяльності підприємств машинобудівного комплексу України тісно пов'язана із раціональним формуванням та використанням активів підприємств. Посадові особи суб'єктів господарювання та їхні власники мають бути зацікавлені у належному стані та оптимальній структурі активів для отримання найбільшого економічного ефекту. Сьогодні підприємства державного сектору економіки мають коло проблем, що часто пов'язані із специфікою їхньої діяльності. Тому таким підприємствам систематично необхідно здійснювати глибокий аналіз ефективного використання активів як важливого напряму аналізу їхньої фінансово-господарської діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання, пов'язані зі станом та ефективністю використання активів підприємства, часто висвітлювалися у працях окремих економістів: І.О. Бланк [1], Т.В. Момот [2], А.М. Поддєрьогін [3], А.В. Савицька [4], В.М. Шелудько [5] та інші. Слід зауважити, що вказані праці розглядають окремі складники активів підприємства, що ставить під сумнів власне суть самої ефективності діяльності, тобто стану та структури всього майна підприємства. Питання аналізу ефективності фінансово-господарської діяльності машинобудівних підприємств, які знаходяться у сфері управління Міністерства оборони України, досліджені недостатньо.

Постановка завдання. Метою дослідження є здійснення аналізу активів державних машинобудівних підприємств, що підпорядковані Міністерству оборони України за період 2013–2018 роки.

Виклад основного матеріалу дослідження. На основі даних фінансової звітності та керуючись методикою аналізу фінансової господарської діяльності підприємств державного сектору економіки, затвердженої чинним Наказом Міністерства фінансів України від 14.02.2006 р. № 170 «Про затвердження Методики аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств державного сектору економіки» [6], здійснено фінансовий аналіз діяльності державних машинобудівних підприємств Хмельниччини та Вінниччини.

Зупинимось на аналізі статті «необоротні активи», в якій міститься інформація про сукупність матеріально-фінансових ресурсів у натуральній формі тривалий час (більше року) для забезпечення господарської діяльності підприємства, а також довгострокове відчуження майна в підприємницьку діяльність інших суб'єктів господарювання. Отже, як свідчать дані фінансової звітності, протягом 2013–2018 рр. на державних машинобудівних підприємствах простежується така динаміка показників необоротних активів:

– ДП «Новатор»: зростання залишкової вартості нематеріальних активів у 2018 році на 14 102 тис. грн. та їхньої структури на 19,9%, зменшення на 153 тис. грн. незавершених капітальних інвестицій та їхньої структури на 0,3%, зниження залишкової вартості основних засобів на 633 тис. грн. та їхньої структури на 20,2%, зростання на 512 тис. грн. відстрочених податкових активів та їхньої структури на 0,6% порівняно із 2013 роком;

– ДП «Красилівський агрегатний завод»: зростання залишкової вартості нематеріальних активів у 2018 році на 111 тис. грн. та їхньої структури на 0,3%, зростання на 3350 тис. грн. незавершених капітальних інвестицій та їхньої структури на 8,2%, зростання залишкової вартості основних засобів на 16417 тис. грн. за одночасного зменшення їхньої структури на 8,5% порівняно із 2013 роком;

– ДП «Шепетівський ремонтний завод»: зростання залишкової вартості нематеріальних активів у 2018 році на 433 тис. грн. та їхньої структури на 1,0%, зростання на 648 тис. грн. незавершених капітальних інвестицій та їхньої структури на 0,5%, зростання залишкової вартості основних засобів на 21 570 тис. грн. та їхньої структури на 9,7%, зниження на 262 тис. грн. інших фінансових інвестицій та їхньої структури на 1,0%, зниження на 2548 тис. грн. відстрочених податкових активів та їхньої структури на 10,1% порівняно із 2013 роком;

– ДП «Науково-технічний комплекс «Завод точної механіки»: зниження залишкової вартості нематеріальних активів у 2018 році на 97 тис. грн. та

їхньої структури на 2,0%, зростання на 39 тис. грн. незавершених капітальних інвестицій та їхньої структури на 7,4%, зниження залишкової вартості основних засобів на 1834 тис. грн. та їхньої структури на 5,4% порівняно із 2013 роком;

– ДП «45-й експериментальний механічний завод»: зростання залишкової вартості нематеріальних активів у 2018 році на 87 тис. грн. та їхньої структури на 0,6%, зростання на 26 тис. грн. незавершених капітальних інвестицій та їхньої структури на 0,2%, зниження залишкової вартості основних засобів на 5504 тис. грн. та їхньої структури на 0,5%, зниження інших необоротних активів на 65 тис. грн. та їхньої структури на 0,3% порівняно із 2013 роком;

– ДП «Вінниця трансприлад»: зниження залишкової вартості нематеріальних активів у 2018 році на 1744 тис. грн. та їхньої структури на 8,0%, зниження на 1905 тис. грн. незавершених капітальних інвестицій та їхньої структури на 8,7%, зниження на 53 тис. грн. незавершених капітальних інвестицій та їхньої структури на 0,2% порівняно із 2013 роком.

Враховуючи вищенаведене, спостерігається зростання необоротних активів у 2018 році порівняно із 2013 роком (рис. 1) для таких державних машинобудівних підприємств: ДП «Новатор» на 15 094 тис. грн., ДП «Красилівський агрегатний завод» на 19 878 тис. грн., ДП «Шепетівський ремонтний завод» на 19 841 тис. грн. Для решти трьох досліджуваних підприємств характерна інша ситуація – зменшення необоротних активів, а саме: ДП «Науково-технічний комплекс «Завод точної механіки» на 1892 тис. грн., ДП «45-й експериментальний механічний завод» на 5456 тис. грн. та ДП «Вінниця трансприлад» на 21 858 тис. грн.

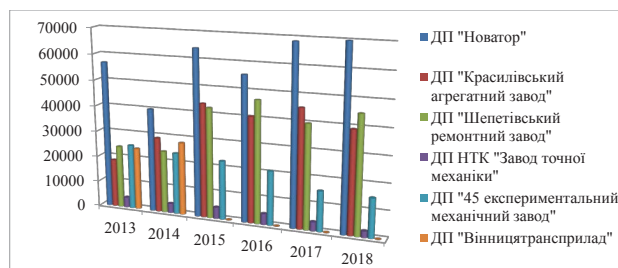

Рис. 1. Необоротні активи державних машинобудівних підприємств за 2013–2018 рр.

Отже, загальна величина необоротних активів державних машинобудівних підприємств за досліджуваний період зросла на 54 813 тис. грн., що є позитивною тенденцією, адже воно відбулось і за рахунок оновлення нематеріальних активів та основних засобів. Вони становлять частку у структурі необоротних активів у 2018 році для таких СГ: 21,1% та відповідно 77,% для ДП «Новатор»; 0,5% та відповідно 90,9% для ДП «Красилівський агрегатний завод»; 1,0% та відповідно 96,4% для

ДП «Шепетівський ремонтний завод». Відмічене зростання основних засобів потрібно оцінювати позитивно, тому що воно приведе до підвищення виробничого потенціалу підприємства.

На протипагу зазначеним державним машинобудівним підприємствам спостерігається також ситуація, пов'язана із зниженням необоротних активів, що в сукупному вимірнику становить 29 206 тис. грн., що свідчить про відсутність практики достатнього оновлення матеріально-технічної бази підприємств. Так, частка нематеріальних активів та основних засобів у 2018 році характерна для таких СГ: 0,4% та відповідно 84,5% для ДП «Науково-технічний комплекс «Завод точної механіки»; 0,7% та відповідно 99,0% для ДП «45-й експериментальний механічний завод».

Крім того, слід зазначити, що у 2018 році порівняно з 2013 роком спостерігається тенденція до зростання незавершених капітальних інвестицій для таких підприємств, як: ДП «Красилівський агрегатний завод» на 3350 тис. грн. (8,8% у структурі необоротних активів 2018 року), ДП «Шепетівський ремонтний завод» на 648 тис. грн. (2,6% у структурі необоротних активів 2018 року), ДП «Науково-технічний комплекс «Завод точної механіки» на 39,0 тис. грн. (15,1% у структурі необоротних активів 2018 року), ДП «45-й експериментальний механічний завод» на 26 тис. грн. (0,2% у структурі необоротних активів 2018 року). Накопичення незавершених капітальних інвестицій свідчить про потенціал ефективного використання основних засобів після введення їх в експлуатацію.

Як вказує структура необоротних активів, то серед досліджуваних підприємств наявними були інші фінансові інвестиції для двох підприємств: ДП «Шепетівський ремонтний завод» та ДП «Вінниця трансприлад». Однак протягом досліджуваного періоду спостерігається їх зниження на 262 тис. грн. та 53 тис. відповідно.

Важливе значення під час проведення аналізу фінансово-господарської діяльності державних машинобудівних підприємств належить «прочитати» статтю балансу «оборотні активи», в якій міститься інформація про сукупність майнових цінностей підприємства, які обслуговують поточну виробничо-комерційну діяльність підприємства і повністю використовуваних у процесі одного операційного циклу, тобто до одного року. Отже, як свідчать дані фінансової звітності, протягом 2013–2018 рр. на державних машинобудівних підприємствах простежується така динаміка показників оборотних активів:

– ДП «Новатор»: зростання запасів у 2018 році на 74 664 тис. грн. та їхньої структури на 27,5%, зростання виробничих запасів на 29 114 тис. грн. та їхньої структури на 12,5%, зростання незавершеного виробництва на 6868 тис. грн. за одночас-

ного зменшення їхньої структури на 9,57%, зростання готової продукції на 36 934 тис. грн. та їхньої структури на 23,5%, зростання на 1748 тис. грн. товарів та їхньої структури на 1,2%, зростання дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги на 19 829 тис. грн. та її структури на 8,4%, зменшення дебіторської заборгованості за розрахунками на 5456 тис. грн. та її структури на 14,3% (в т.ч. з бюджетом на 10 293 тис. грн. та її структури на 16,7% та зростання дебіторської заборгованості із внутрішніх розрахунків на 461 тис. грн.), зменшення іншої поточної дебіторської заборгованості на 474 тис. грн. та її структури на 0,8%, зростання на 2792 тис. грн. грошових коштів та їх еквівалентів за одночасного зменшення їхньої структури на 2,3% (в т.ч. зростання готівки на 55 тис. грн. та рахунків в банках на 2737 тис. грн. за одночасного зменшення їхньої структури на 2,3%), зменшення витрат майбутніх періодів на 1220 тис. грн. за одночасного зменшення їхньої структури на 2,2%), зростання інших оборотних активів на 1994 тис. грн. та їхньої структури на 2,2% порівняно із 2013 роком.

– ДП «Красилівський агрегатний завод»: зростання запасів у 2018 році на 169 139 тис. грн. та їхньої структури на 23,7%, зростання виробничих запасів на 28 283 тис. грн. за одночасного зменшення їхньої структури на 5,0%, зростання незавершеного виробництва на 77 168 тис. грн. та їхньої структури на 27,6%, зростання готової продукції на 63 688 тис. грн. за одночасного зменшення їхньої структури на 1,1%, зростання поточних біологічних активів на 10 тис. грн., зростання дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги на 23 722 тис. грн. за одночасного зменшення їхньої структури на 5,1%, зменшення дебіторської заборгованості за розрахунками на 1958 тис. грн. та її структури на 13,0% (в т.ч. з бюджетом на 673 тис. грн. та її структури на 1,8%), зростання іншої поточної дебіторської заборгованості на 858 тис. грн., зменшення на 196 тис. грн. грошових коштів та їх еквівалентів та їх структури на 5,7% (в т.ч. зменшення готівки на 55 тис. грн. та її структури на 0,2% рахунків у банках на 141 тис. грн. за одночасного зменшення їхньої структури на 5,5%) порівняно із 2013 роком.

– ДП «Шепетівський ремонтний завод»: зростання запасів у 2018 році на 16 889 тис. грн. за одночасного зменшення їхньої структури на 52,5%, зростання виробничих запасів на 25 280 тис. грн. та їхньої структури на 29,6%, зростання незавершеного виробництва на 2713 тис. грн. та їхньої структури на 0,5%, зменшення готової продукції на 11 133 тис. грн. та їхньої структури на 23,4%, зростання товарів на 29 тис. грн., зростання дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги на 157 709 тис. грн. та їхньої структури на 31,0%, зростання дебіторської заборгованості

за розрахунками на 2556 тис. грн. за одночасного зменшення їхньої структури на 0,2%, зменшення дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом на 6427 тис. грн. та її структури на 9,6% (у т.ч. з податку на прибуток на 195 тис. грн. та її структури на 0,3%), зростання іншої поточної дебіторської заборгованості на 18 750 тис. грн. та їх структури на 4,6%, зростання на 124 417 тис. грн. грошових коштів та їх еквівалентів та їх структури на 27,0% (в т.ч. зменшення готівки на 1 тис. грн. та зростання рахунків в банках на 124 418 тис. грн. та їх структури на 27,0%), зменшення витрат майбутніх періодів на 62 тис. грн. за одночасного зменшення їх структури на 0,1%, зростання інших оборотних активів на 2170 тис. грн. за одночасного зменшення їх структури на 0,2% порівняно із 2013 роком.

– ДП «Науково-технічний комплекс «Завод точної механіки»: зростання запасів у 2018 році на 33 418 тис. грн. за одночасного зменшення їх структури на 3,3%, зростання виробничих запасів на 2586 тис. грн. за одночасного зменшення їх структури на 9,8%, зростання незавершеного виробництва на 22 707 тис. грн. та їхньої структури на 0,3%, зростання готової продукції на 8125 тис. грн. та їхньої структури на 6,1%, зростання дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги на 7791 тис. грн. та їхньої структури на 7,1%, зменшення дебіторської заборгованості за розрахунками на 1548 тис. грн. за одночасного зменшення їхньої структури на 8,4%, зростання дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом на 1650 тис. грн. та її структури на 2,5% (в т.ч. з податку на прибуток на 11 тис. грн.), зростання іншої поточної дебіторської заборгованості на 972 тис. грн. та їхньої структури на 1,1%, зростання на 5708 тис. грн. грошових коштів та їх еквівалентів та їхньої структури на 8,6% (у т.ч. зростання готівки на 5708 тис. грн. та їхньої структури на 8,6%, зростання рахунків в банках на 73 тис. грн. за одночасного зменшення їхньої структури на 0,2%), зменшення інших оборотних активів на 815 тис. грн. за одночасного зменшення їхньої структури на 7,4% порівняно із 2013 роком.

– ДП «45-й експериментальний механічний завод»: зростання запасів у 2018 році на 16 749 тис. грн. за одночасного зменшення їхньої структури на 13,2%, зростання виробничих запасів на 11 958 тис. грн. за одночасного зменшення їхньої структури на 6,4%, зростання незавершеного виробництва на 3263 тис. грн. та їхньої структури на 2,4%, зростання готової продукції на 1519 тис. грн. за одночасного зменшення їхньої структури на 9,0%, зростання товарів на 9 тис. грн. за одночасного зменшення їхньої структури на 0,1%, зростання дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги на

4959 тис. грн. та їхньої структури на 6,8%, зменшення дебіторської заборгованості за розрахунками на 2402 тис. грн. та їхньої структури на 5,1% (у т.ч. зростання дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом на 88 тис. грн. за одночасного зменшення їхньої структури на 0,8%, зростання дебіторської заборгованості із внутрішніх розрахунків на 715 тис. грн. за одночасного зменшення їхньої структури на 1,1%), зростання іншої поточної дебіторської заборгованості на 1024 тис. грн. та їхньої структури на 2,1%, зростання на 2219 тис. грн. грошових коштів та їхніх еквівалентів та їхньої структури на 5,1% (в т.ч. зростання готівки на 6 тис. грн. та зростання рахунків у банках на 2213 тис. грн. та їхньої структури на 5,1%), зростання витрат майбутніх періодів на 8 тис. грн., зростання інших оборотних активів на 202 тис. грн. за одночасного зменшення їхньої структури на 1,5% порівняно із 2013 роком.

– ДП «Вінниця трансприлад»: спостерігається зниження у 2018 році порівняно із 2013 роком таких показників: запасів на 34 670 тис. грн. та їхньої структури на 57,9%, виробничих запасів на 24 427 тис. грн. та їхньої структури на 40,8%, незавершеного виробництва на 9927 тис. грн. та їхньої структури на 16,6%, готової продукції на 309 тис. грн. та їхньої структури на 0,5%, товарів на 7 тис. грн., дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги на 229 тис. грн. та їхньої структури на 0,4%, дебіторської заборгованості за розрахунками на 1252 тис. грн. та їхньої структури на 2,1% (в т.ч. за розрахунками з бюджетом на 5 тис. грн. за одночасного зменшення їхньої структури на 0,8%), іншої поточної дебіторської заборгованості на 183 тис. грн. та їхньої структури на 0,3%, грошових коштів та їх еквівалентів на 22 864 тис. грн. та їхньої структури на 38,2% (в т.ч. готівки на 1 тис. грн. та зростання рахунків в банках на 22 863 тис. грн. та їхньої структури на 38,2%), витрат майбутніх періодів на 202 тис. грн. та їхньої структури на 0,3%, інших оборотних активів на 502 тис. грн. та їхньої структури на 0,8%.

Враховуючи вищенаведене, спостерігається зростання оборотних активів у 2018 році порівняно із 2013 роком (рис. 2) для всіх, за винятком ДП «Вінниця трансприлад» (на рівні 59 907 тис. грн.), зокрема: ДП «Новатор» на 82 297 тис. грн., ДП «Красилівський агрегатний завод» на 191 575 тис. грн., ДП «Шепетівський ремонтний завод» на 31 6126 тис. грн., ДП «Науково-технічний комплекс «Завод точної механіки» на 47 249 тис. грн., ДП «45-й експериментальний механічний завод» на 27 958 тис. грн.

Отже, загальна величина оборотних активів державних машинобудівних підприємств за досліджуваний період зросла на 665 205 тис. грн., що свідчить про нарощення сукупності майнових цінностей, які обслуговують поточну виробничо-

комерційну діяльність державних машинобудівних підприємств. Про скорочення майнових цінностей свідчить показник зменшення оборотних активів на рівні 59 907 тис. грн. на ДП «Вінниця трансприлад».

У досліджуваний період в структурі оборотних активів державних машинобудівних підприємств простежується негативна тенденція до накопичення:

1) запасів на загальну суму 310 859 тис. грн. (54,4% належить ДП «Красилівський агрегатний завод», 24,0% – ДП «Новатор», 10,8% – ДП «Науково-технічний комплекс «Завод точної механіки», 5,4% – ДП «Шепетівський ремонтний завод», ДП «45-й експериментальний механічний завод»);

2) виробничих запасів на загальну суму 97 221 тис. грн. (29,9% належить ДП «Новатор», 29,1% – ДП «Красилівський агрегатний завод», 26,0% – ДП «Шепетівський ремонтний завод», 12,3% – ДП «45-й експериментальний механічний завод», 2,7% – ДП «Науково-технічний комплекс «Завод точної механіки»);

3) незавершеного виробництва на загальну суму 112 719 тис. грн. (68,5% належить ДП «Красилівський агрегатний завод», 20,1% – ДП «Науково-технічний комплекс «Завод точної механіки», 6,1% – ДП «Новатор», 2,9% – ДП «45-й експериментальний механічний завод», 2,4% – ДП «Шепетівський ремонтний завод»);

4) готової продукції на загальну суму 99 133 тис. грн. (64,2% належить ДП «Красилівський агрегатний завод», 37,3% – ДП «Новатор», 8,2% – ДП «Науково-технічний комплекс «Завод точної механіки», 1,5% – ДП «45-й експериментальний механічний завод»). Позитивна тенденція в частині зменшення залишків готової продукції характерна для ДП «Шепетівський ремонтний завод», а саме різниця в готовій продукції у 2018 році порівняно із 2013 роком становить 11 133 тис. грн. (або 11,2%).

Особливим індикатором виникнення фінансових ускладнень є тенденція до зростання дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги. Так, у 2018 році порівняно із 2013 роком зріс на 214 010 тис. грн. цей показник серед таких машинобудівних підприємств (73,7% належить ДП «Шепетівський ремонтний завод», 11,1% – ДП «Красилівський агрегатний завод», 9,3% – ДП «Новатор», 3,6% – ДП «Науково-технічний комплекс «Завод точної механіки», 2,3% – ДП «45-й експериментальний механічний завод»).

Грошові кошти та їхні еквіваленти в часовому ряді мають позитивну тенденцію для державних машинобудівних підприємств. Зокрема, у 2018 році порівняно із 2013 роком на 134 940 тис. грн. зріс показник грошових коштів та їх еквівалентів. Найбільше зростання показника характерне для ДП «Шепетівський ремонтний завод» (92,2% питомої ваги), несуттєве зростання показника – 4,2% у ДП «Науково-технічний комплекс «Завод точної механіки», 2,1% у ДП «Новатор», 1,6% у ДП «45-й експериментальний механічний завод». Негативним є зменшення показника грошових коштів та їх еквівалентів для ДП «Красилівський агрегатний завод» (-0,1% або 196 тис. грн.).

У власному капіталі підприємства відображається частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань. Перейдемо до аналізу динаміки, складу і структури власного капіталу машинобудівних підприємств Хмельниччини та Вінниччини за 2013–2018 рр. Слід зазначити, що в цей період спостерігається позитивна зміна структури власного капіталу, тобто зростання власного капіталу у 2018 році порівняно із 2013 роком для всіх, за винятком та ДП «Вінниця трансприлад» (на рівні 73 990 тис. грн.), зокрема: ДП «Новатор» на 68 041 тис. грн., ДП «Красилівський агрегатний завод» на 48 502 тис. грн., ДП «Шепетівський ремонтний завод» на 137 648 тис. грн.,

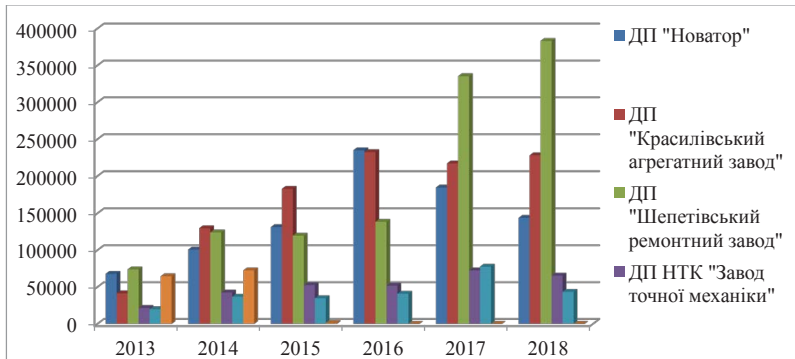

Рис. 2. Оборотні активи державних машинобудівних підприємств за 2013–2018 рр.

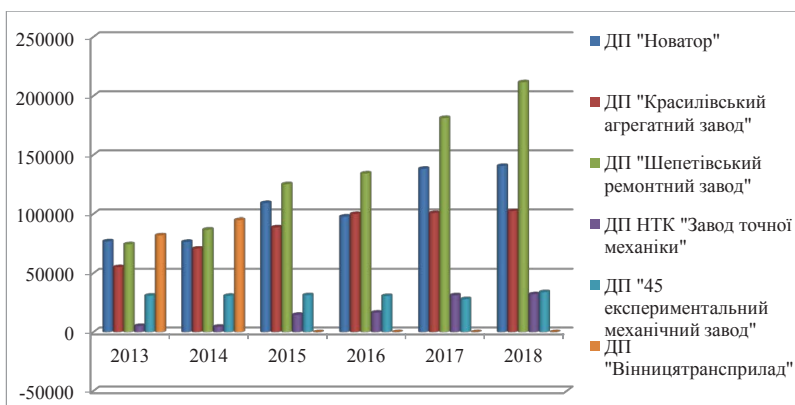

Рис. 3. Власний капітал державних машинобудівних підприємств за 2013–2018 рр.

ДП «Науково-технічний комплекс «Завод точної механіки» на 26 722 тис. грн., ДП «45-й експериментальний механічний завод» на 9103 тис. грн. (рис. 3).

Слід зазначити, що на формування загального показника власного капіталу на окремих підприємствах мали операції з дооцінки/уцінки капіталу. Так, на ДП «Новатор» у 2018 році порівняно із 2013 роком простежується зниження показника капіталу дооцінки на 11 775 тис. грн. (-17,0% в структурі власного капіталу), тобто в 2018 році цей показник становив 1146 тис. грн., у 2013 році – 12 921 тис. грн. Це свідчить про високий рівень зносу основних засобів та не проведення посадовими особами підприємства дооцінки основних засобів до аналогів на ринку. Кардинально інша ситуація характерна для ДП «Шепетівський ремонтний завод», спостерігається зниження показника капіталу дооцінки на 2585 тис. грн. (-6,6% в структурі власного капіталу) з 8929 тис. грн. у 2013 році до 11 514 тис. грн.

Позитивна тенденція у державних машинобудівних підприємствах простежується на основі показника додаткового капіталу, що в сумарному вираженні спостерігається на рівні 18 445 тис. грн. у 2018 році порівняно із 2013 роком. Так, на 68,4% зросла вартість цього показника для ДП «Новатор», на 28,1% – ДП «Красилівський агрегатний завод», на 23,9% – ДП «Науково-технічний комплекс «Завод точної механіки». Зростання додаткового капіталу можливе завдяки двом факторам: збільшенню розміру капіталу, внесеного власниками підприємства; конвертуванню боргових зобов'язань підприємства в акції або частки (паї). Однак цей показник є негативним, оскільки простежується на ДП «45-й експериментальний механічний завод» його зниження в розмірі 3765 тис. грн. (або -20,4%) з 8871 тис. грн. (2013 р.) до 5106 тис. грн. (у 2018 р.).

Протягом досліджуваного періоду спостерігається позитивна тенденція до зростання нерозподілених прибутків, що в сумарному виразі становить 254 533 тис. грн. (без урахування ДП «Вінниця трансприлад»). Так, у 2018 році спостерігається зростання вказаного показника порівняно із 2013 роком на: 53,1% для ДП «Шепетівський ремонтний завод», 28,1% – ДП «Новатор», 17,3% – ДП «Красилівський агрегат-

ний завод», 1,5% – ДП «45-й експериментальний механічний завод».

Під час аналізу активів підприємства необхідно особливу увагу звернути на динаміку, склад і структуру їхніх зобов'язань, тобто заборгованості підприємства, яка виникла протягом минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, приведе до зменшення ресурсів підприємства (економічних вигод). Отже, як свідчить рис 4, за досліджуваний період часу відбувається негативна ситуація серед державних машинобудівних підприємств із зменшення економічних вигод (за винятком ДП «Вінниця трансприлад» – 6541 тис. грн.) на загальну суму 398 321 тис. грн., зокрема: ДП «Новатор» на 25 347 тис. грн., ДП «Красилівський агрегатний завод» на 160 103 тис. грн., ДП «Шепетівський

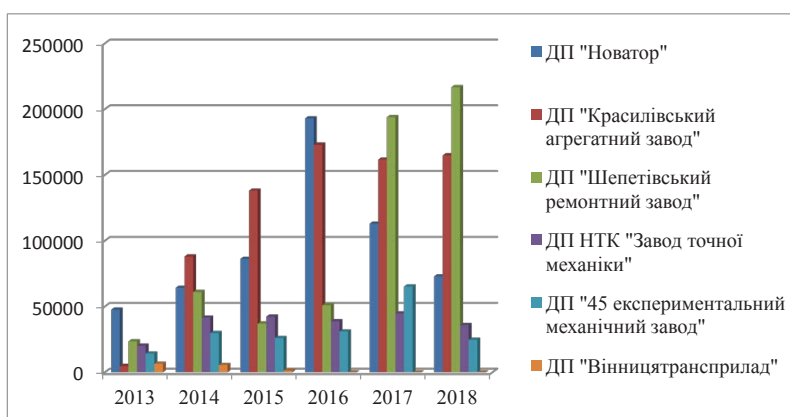

Рис. 4. Зобов'язання державних машинобудівних підприємств за 2013–2018 рр.

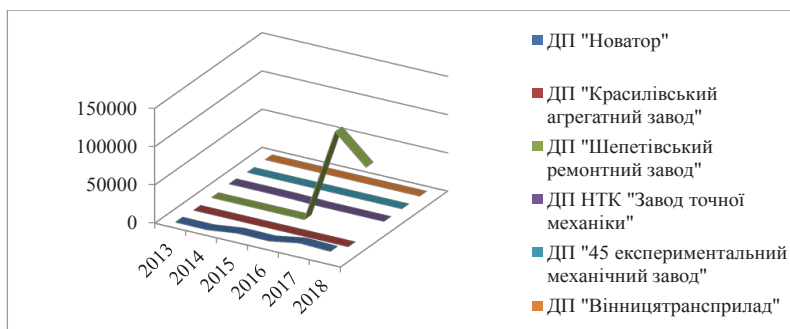

Рис. 5. Довгострокові зобов'язання державних машинобудівних підприємств за 2013–2018 рр.

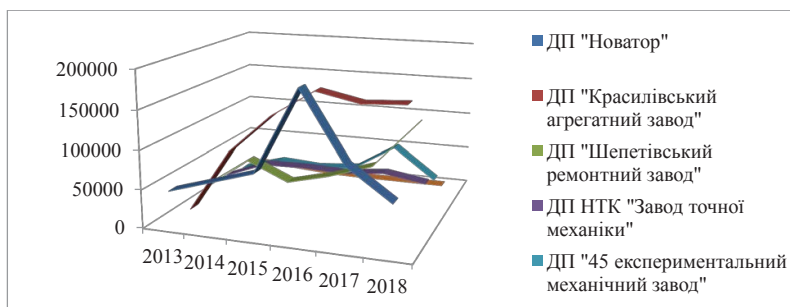

Рис. 6. Поточні зобов'язання державних машинобудівних підприємств за 2013–2018 рр.

ремонтний завод» на 193 211 тис. грн., ДП «Науково-технічний комплекс «Завод точної механіки» на 10 435 тис. грн., ДП «45-й експериментальний механічний завод» на 13 399 тис. грн.

Зростання зведеного показника зобов'язань державних машинобудівних підприємств пов'язане із зростанням довгострокових зобов'язань на 95 313 тис. грн. (рис. 5) та зростанням поточних зобов'язань на 303 008 тис. грн. (рис. 6), що у співвідношенні становить: 1:3,2.

Так, на зростання довгострокових зобов'язань державних машинобудівних підприємств на загальну суму 95313 тис. грн. вплинула зміна структури балансу таких підприємств: ДП «Новатор» на 9552 тис. грн. (збільшення інших довгострокових зобов'язань, довгострокових забезпечень, довгострокових забезпечень витрат персоналу та зменшення цільового фінансування); ДП «Шепетівський ремонтний завод» – збільшення на 87 380 тис. грн. за рахунок довгострокового кредиту банку; ДП «Науково-технічний комплекс «Завод точної механіки» – зменшення на 1619 тис. грн. за рахунок інших довгострокових зобов'язань.

Вагоме місце серед зобов'язань підприємства належить поточним зобов'язанням, тобто які будуть погашені протягом операційного циклу підприємства або повинні бути погашені протягом дванадцяти місяців, починаючи з дати балансу. На рис. 5. відображена динаміка поточних зобов'язань державних машинобудівних підприємств.

Отже, як свідчать дані фінансової звітності, протягом 2013–2018 рр. на державних машинобудівних підприємствах простежується така динаміка показників поточних зобов'язань:

– ДП «Новатор» – зростання поточної кредиторської заборгованості за: довгостроковими зобов'язаннями на 3225 тис. грн. та їх структури на 4,4%; товари, роботи, послуги на 4969 тис. грн. та їх структури на 5,9%; розрахунками з бюджетом на 3279 тис. грн. (в т.ч. з податку на прибуток на 514 тис. грн.) та їх структури на 3,6%; розрахунками зі страхування на 469 тис. грн. за одночасного зменшення їх структури на 0,8%; розрахунками з оплати праці на 6021 тис. грн. та їх структури на 4,8%; за одержаними авансами на 2516 тис. грн. за одночасного зменшення їх структури на 21,7%; зростання доходів майбутніх періодів на 1 тис. грн., зростання інших поточних зобов'язань на 776 тис. грн. за одночасного зменшення їх структури на 0,4% порівняно із 2013 роком. Слід зазначити, що в цей період спостерігалось зменшення короткострокових кредитів банку у 2018 році на 1200 тис. грн. та їх структури на 7,2%.

– ДП «Красилівський агрегатний завод» – зростання поточної кредиторської заборгованості за: товари, роботи, послуги на 160 772 тис. грн. та їх структури на 77,5%; розрахунками з бюджетом на 227 тис. грн. (в т.ч. з податку на прибуток на 349 тис. грн.) за одночасного зменшення їх структури на 9,1%; розрахунками зі страхування на 782 тис. грн. та їх структури на 0,5%; розрахунками з оплати праці на 3704 тис. грн. та їх структури на 1,6%; за одержаними авансами на 2559 тис. грн. порівняно із 2013 роком. Слід зазначити, що в цей період спостерігалось зменшення як короткострокових кредитів банку на 10 тис. грн. та їх структури на 0,5%, так і інших поточних зобов'язань на 495 тис. грн. та їх структури на 25,1%.

– ДП «Шепетівський ремонтний завод» – зростання поточної кредиторської заборгованості за: товари, роботи, послуги на 699 тис. грн. за одночасного зменшення їхньої структури на 19,1%; розрахунками з бюджетом на 8809 тис. грн. (в т.ч. з податку на прибуток на 2167 тис. грн.) та їхньої структури на 3,3%; за одержаними авансами на 69 048 тис. грн. за одночасного зменшення їх структури на 33,3%; зростання поточних забезпечень на 8272 тис. грн. та їхньої структури на 3,8%; зростання інших поточних зобов'язань на 25225 тис. грн. та їхньої структури на 11,5% порівняно із 2013 роком. Слід зазначити, що в цей період спостерігалось зменшення: поточної кредиторської заборгованості за: розрахунками зі страхування на 394 тис. грн. та їхньої структури на 2,1%; розрахунками з оплати праці на 720 тис. грн. за одночасного зменшення їх структури на 4,5%;

– ДП «Науково-технічний комплекс «Завод точної механіки» – зростання поточної кредиторської заборгованості за: товари, роботи, послуги на 13 087 тис. грн. та їхньої структури на 30,6%; розрахунками з бюджетом на 8201 тис. грн. та їх структури на 17,5 %; розрахунками зі страхування на 843 тис. грн. та їх структури на 1,1%; розрахунками з оплати праці на 6919 тис. грн. за одночасного зменшення їх структури на 16,7%; зростання інших поточних зобов'язань на 1512 тис. грн. та їх структури на 3,2% порівняно із 2013 роком. Слід зазначити, що в цей період спостерігалось зменшення поточної кредиторської заборгованості за одержаними авансами на 10 308 тис. грн. за одночасного зменшення їх структури на 59,7%.

– ДП «45-й експериментальний механічний завод» – зростання поточної кредиторської заборгованості за: товари, роботи, послуги на 5540 тис. грн. та їх структури на 10,8%; розрахунками з бюджетом на 2922 тис. грн. (в т.ч. з податку на прибуток на 888 тис. грн.) та їх структури на 2,9%; розрахунками зі страхування на 1699 тис. грн. та їх структури на 3,1%; розрахунками з оплати праці на 295 тис. грн. за одночасного зменшення їх структури на 1,3%; за одержаними авансами на 2226 тис. грн. за одночасного зменшення їх структури на 14,9%; із внутрішніх розрахунків на 64 тис. грн. за одночасного зменшення їх структури на 2,9%; зростання поточних забезпечень на

488 тис. грн. та їх структури на 2,0%; зростання інших поточних зобов'язань на 189 тис. грн. та їх структури на 0,5% порівняно із 2013 роком.

– ДП «Вінниця трансприлад» – зниження поточних зобов'язань підприємства на загальну суму 7786 тис. грн.

Висновки з проведеного дослідження.

Отже, у статті здійснено аналіз активів державних машинобудівних підприємств Хмельниччини та Вінниччини за 2013–2018 роки, підпорядкованих Міністерству оборони України. Завдяки здійсненому аналізу у досліджуваних підприємствах загалом встановлено тенденції до: зростання необоротних активів; зростання величини оборотних активів; зростання власного капіталу; зростання зобов'язань підприємств.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бланк І.О. Управління активами на капіталом підприємства. К.: Ніка-центр, Єльга, 2003. 448 с.
2. Момот Т.В. Конспект лекцій з дисципліни «Фінансовий аналіз». Х.: ХНАМГ, 2010. 183 с.
3. Поддєрьогін А.М. Фінанси підприємств. К.: КНЕУ, 2008. 552 с.
4. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства. К.: Знання, 2004. 654 с.
5. Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент. К.: Знання-Прес, 2002. 535 с.
6. Про затвердження Методики аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств державного сектору економіки. Верховна рада України: веб-сайт. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0332-06> (дата звернення: 05.04.2019).